

UZASADNIENIE

Powód (...) S.A. w W. (poprzednio (...) spółka z o. o.

w W.) wniósł o zasądzenie od pozwanego syndyka masy upadłości (...) spółki z o. o. w upadłości likwidacyjnej w G. kwoty 42.450,79 złotych wraz

z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia powództwa do dnia zapłaty. Pozwany wniósł o oddalenie powództwa.

Wyrokiem z 18 maja 2018 r. Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy w Warszawie w pkt 1. zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 42.450,79 złotych wraz z ustawowymi odsetkami od 14 sierpnia 2012 r. do 31 grudnia 2015 r. i z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty, w pkt 2. zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 4.540 złotych tytułem kosztów procesu, w tym kwotę 2.400 tytułem kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd ustalił, że upadły - spółka z o.o. (...) udzielił powodowi (działającemu

w poprzedniej formie prawnej i pod poprzednią nazwą) następujących dwóch zleceń na opublikowanie reklam:

- zlecenia nr (...) na przeprowadzenie kampanii pod nazwą "(...)" w terminie 1 - 30 czerwca 2012 roku. Przedmiotem zlecenia były niestandardowe formy reklamowe w portalu (...). Na zleceniu widnieje jako zleceniodawca (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. W rubryce "pieczęć firmowa zlecającego" widnieje pieczęć ww. spółki. Zlecenie zostało wystawione przez D. A. oraz opatrzone jego pieczęcią "(...)" jako osoby upoważnionej do zaciągania zobowiązań w imieniu zlecającego. Jako osoba kontaktowa wskazany jest J. F.;

- zlecenia nr (...) na przeprowadzenie kampanii pod nazwą "(...)" w lipcu 2012 roku. Przedmiotem zlecenia były niestandardowe formy reklamowe w portalu (...), mailing html targetowany oraz "double billboard". Na zleceniu widnieje jako zleceniodawca (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością.

W rubryce "pieczęć firmowa zlecającego" widnieje pieczęć ww. spółki. Zlecenie zostało wystawione przez D. A. oraz opatrzone jego pieczęcią "(...)" jako osoby upoważnionej do zaciągania zobowiązań w imieniu zlecającego. Jako osoba kontaktowa wskazany jest J. F..

Zawarcie umowy nastąpiło w ten sposób, że dokument zlecenia był mailem przesyłanym upadłemu, który przesyłał go następnie zwrócić powodowi - po podpisaniu

i opatrzeniu pieczęcią.

Powód przekazał upadłemu regulamin świadczenia usług reklamowych i cennik.

Ww. zlecenia zostały przyjęte przez powoda. Reklamy i kampanie wskazane w treści zleceń zostały wykonane. Wszystkie dotyczyły linii lotniczych (...). Były publikowane we wszystkich serwisach (...). Materiały reklamowe były dostarczane przez zamawiającego. Kampania polegała na odsłonach reklam na stronach internetowych serwisu oraz w mailach do użytkowników serwisu. Po zakończonej kampanii klient otrzymywał raport z jej wykonania. Miał również dostęp do systemów liczących odsłony i kliknięcia - otrzymywał aktywny link umożliwiający oglądanie sposobu realizacji kampanii. Za wykonane zlecenia powód wystawił następujące faktury VAT. Współpraca powoda oraz upadłego w zakresie kampanii reklamowych trwała od kwietnia do sierpnia 2012 roku. Upadły zapłacił za poprzednie zlecenia.

Jak ustalił Sąd Rejonowy, D. A. współpracował z upadłym na zasadzie umowy cywilnoprawnej. J. F. pełnił funkcję dyrektora zarządzającego

w (...). Natomiast K. R. była pracownikiem spółki (...). Pracował w dziale sprzedaży internetowej i odpowiadał za promocję spółki. Zajmował się zakupem reklam. Kupował powierzchnie reklamowe na portalach internetowych, m. in. od spółki (...).

W spółce (...) nie ma innej dokumentacji - poza fakturami - dotyczącej współpracy reklamowej z powodem. Nie został również odnaleziony dokument pełnomocnictwa udzielonego D. A..

Powyższym dowodom Sąd nadał walor wiarygodności. Stan faktyczny został ustalony na podstawie dowodów z dokumentów, zeznań świadków: Ł. H., D. A., K. R., M. R. oraz U. C., a nadto zeznań syndyka przesłuchanego w charakterze strony. W odniesieniu do dowodów z dokumentów Sąd zaznaczył, że powód złożył do akt dwa dokumenty zlecenia nr (...): jedno opiewające na kwotę 35.497,80 złotych i drugie opiewające na kwotę 29.969,02 złotych. Przyczynę wystawienia dwóch zleceń o tym samym numerze wyjaśnili w niniejszej sprawie świadkowie, wskazując, że pierwotnie udzielone zlecenie zostało skorygowane. Z tego względu Sąd uwzględnił w dalszych rozważaniach skorygowane zlecenie na kwotę 29.969,02 złotych - jako to zlecenie, które stanowiło podstawę zawartej przez strony umowy.

Sąd zauważył, że podstawowa sporna okoliczność faktyczna między stronami dotyczyła tego, kto udzielił powodowi zleceń reklamowych. Powód twierdził, że była to spółka (...), zaś syndyk tej ostatniej - że umowę zawarła spółka (...). Ustalen w tym zakresie Sąd dokonał analizując złożone dokumenty oraz zeznania świadków.

Sąd wskazał, że na zleceniach w rubryce "zamawiający" widnieje (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością". Zlecenia opatrzone są pieczęcią firmową tej spółki oraz pieczęcią i podpisem D. A. w rubryce "pieczętka i podpis osoby upoważnionej do zaciągania zobowiązań w imieniu zlecającego". Z treści dokumentu zlecenia wynikało zatem, że zleceniodawcą reklamy jest spółka (...). Potwierdził to także przesłuchany w charakterze świadka sam D. A., który współpracował z tą spółką i był uprawniony do zawierania w jej imieniu umów na opublikowanie reklam. Natomiast zdaniem Sądu, uznaniu, że umowę zawarła spółka (...), nie stoi na przeszkodzie okoliczność, że przedmiotem zamówionych reklam nie była działalność tej spółki, ale linii lotniczych (...), ani wpisanie w treści zleceń J. F. jako osobę kontaktową.

W ramach rozważań prawnych, Sąd Rejonowy wskazał, że powództwo zasługiwało na uwzględnienie w całości.

Łącząc strony w niniejszej sprawie umowę, Sąd zakwalifikował jako umowę o świadczenie usług, o której mowa w art. 750 k.c. Do tej umowy stosuje się odpowiednio przepisy o zleceniu, zaś art. 735 § 1 k.c. stanowi, że za wykonanie zlecenia należy się wynagrodzenie. Roszczenie powoda znalazło zatem odpowiednią podstawę prawną.

Co do zarzutu nieudzielenia przez pozwanego zleceń reklamowych, Sąd wskazał, że nie zasługiwał on na uwzględnienie. Jak zostało ustalone w toku postępowania, D. A. był uprawniony do zawierania umów w imieniu upadłego. Oznaczało to, że zawarte przez niego umowy na opublikowanie reklam były ważne i skuteczne, pomimo braku samego dokumentu pełnomocnictwa.

Co do zarzutu niewykazania wykonania umowy, Sąd uznał go również za niezasadny. Zdaniem Sądu, dowody zgromadzone w niniejszej sprawie - przede wszystkim dokumenty, ale także zeznania świadków, którzy wyjaśnili znaczenie poszczególnych dokumentów dla oceny wykonania kampanii - świadczyły o okoliczności, że kampania została wykonana zgodnie z treścią zleceń.

Mając to wszystko na uwadze, Sąd zasądził na rzecz powoda kwotę 41.996,02 złotych tytułem wynagrodzenia za wykonane przez powoda zlecenia. Na zasądzoną kwotę składała się należność z dwóch faktur: w wysokości 12.300 złotych oraz 29.969,02 złotych, nadto kwota 96,38 złotych tytułem skapitalizowanych odsetek naliczonych za opóźnienie w zapłacie faktury nr (...) za okres od dnia wymagalności do dnia wniesienia powództwa oraz kwota 85,39 złotych tytułem skapitalizowanych odsetek naliczonych za opóźnienie w zapłacie faktury nr (...) za okres od dnia wymagalności do dnia wniesienia powództwa .

Sąd zaznaczył także, że rozstrzygnięcie w niniejszej sprawie dotyczy wiarygodności zgłoszonej uprzednio przez powoda w postępowaniu upadłościowym pozwanego i nieuwzględnionej przez syndyka na liście wiarygodności. W toku postępowania 20 września 2012r. została ogłoszona upadłość pozwanej. Sąd powołał się na przepis

art. 145 ust. 1 ustawy Prawo upadłościowe z 28 lutego 2003 roku i wskazał, że podziela interpretację ww. przepisu, zgodnie z którą wyczerpanie trybu następuje w odniesieniu do sytuacji konkretnego wierzyciela. Dla wierzyciela, który nie wniósł sprzeciwu od decyzji syndyka ani zażalenia na postanowienie sędziego komisarza, wyczerpanie trybu określonego ustawą następuje z chwilą uprawomocnienia się decyzji syndyka. Dla uznania trybu za „wyczerpany” wierzyciel nie ma zatem obowiązku wniesienia sprzeciwu do sędziego komisarza, a następnie, w razie odmownej decyzji sędziego komisarza, zażalenia na postanowienie Sądu (P. Zimmermann, „Prawo upadłościowe. Komentarz” wydanie 5.,

i cytowana tam literatura). Dlatego zdaniem Sądu, także w sytuacji, w której - jak w niniejszej sprawie - decyzja syndyka uprawomocni się na skutek jej niezaskarżenia przez wierzyciela, dochodzi do wyczerpania trybu określonego ustawą uzasadniającego podjęcie postępowania przeciwko syndykowi.

Apelację od powyższego wniosła strona pozwana, zaskarżając rozstrzygnięcie w całości. Wyrokowi zarzuciła:

1. naruszenie prawa procesowego, tj. art. 180 § 1 pkt. 5b k.p.c. w zw. z 256 ust. 1

i art. 259 ust. 2 ustawy - Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz. U. 2003 Nr 60 poz. 66; dalej: p.u.i.n.) polegające na bezzasadnym podjęciu przez Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy zawieszono postępowania toczącego się przeciwko Spółce (...) Sp. z o.o. z udziałem syndyka masy upadłości (...) Sp. z o.o. w upadłości likwidacyjnej, na mocy postanowienia tut. Sądu z dnia 13 października 2016 r. pomimo braku ku temu stosownych przesłanek określonych w przepisach

dot. postępowania upadłościowego, w postaci niewyczerpania przez powoda trybu określonego ustawą - Prawo upadłościowe i naprawcze w brzmieniu na dzień ogłoszenia upadłości Spółki (...) Sp. z o.o., poprzez niewniesienie sprzeciwu na odmowę uznania przez syndyka wierzytelności powoda na liście wierzytelności do sędziego-komisarza oraz niewniesienia ewentualnego zażalenia na postanowienie sędziego-komisarza wniesionego do sądu upadłościowego. W konsekwencji postępowanie dotknięte zostało nieważnością określoną w art. 379 pkt. 1 k.p.c.

w związku z procedowaniem sprawy, w której droga sądowa była niedopuszczalna,

z uwagi na niewyczerpanie trybu dochodzenia wierzytelności określonego

w przepisach szczególnych,

2. naruszenie prawa procesowego, tj. art. 355 § 1 k.p.c. polegające na procedowaniu przez Sąd w niniejszej sprawie pomimo wystąpienia przesłanek nakazujących umorzenie postępowania, w związku z niewyczerpaniem przez powoda trybu dochodzenia roszczenia według przepisów p.u.i.n. Tym samym, procedowanie w niniejszej sprawie stało się niedopuszczalne co winno zostać przez Sąd I instancji stwierdzone odpowiednim postanowieniem,

3. naruszenie art. 145 ust. 1 p.u.i.n. w zw. z art. 144 i 263 p.u.n. poprzez błędną wykładnię polegającą na uznaniu, iż sam fakt zgłoszenia przez wierzyciela wierzytelności nie uznanej następnie przez syndyka na liście wierzytelności uzasadnia możliwość podjęcia uprzednio zawieszono postępowania przeciwko syndykowi pomimo niewyczerpania trybu postępowania upadłościowego polegającego na wniesieniu sprzeciwu do sędziego-komisarza, następnie zaś ewentualnego zażalenia do sądu upadłościowego, co w konsekwencji prowadzić może do próby obejścia przez wierzyciela ww. przepisów regulujących procedurę dot. dochodzenia wierzytelności w toku postępowania upadłościowego.

Mając na uwadze powyższe, pozwany wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu

Rejonowego w całości i umorzenie postępowania, ewentualnie w przypadku powstania przed Sądem Okręgowym zagadnienia prawnego budzącego poważne wątpliwości, o skierowanie, na podstawie art. 390 § 1 k.p.c., przedmiotowego zagadnienia do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu poprzez zadanie następujących pytań:

a. czy użyty w art. 145 ust. 1 p.u.i.n. zwrot "po wyczerpaniu trybu określonego ustawą" oznacza, iż postępowanie z powództwa wniesione przed ogłoszeniem upadłości dłużnika

o wierzytelność podlegającą zgłoszeniu do masy upadłości, zawieszona z powodu ogłoszenia upadłości dłużnika, może zostać podjęta z udziałem syndyka masy upadłości tylko wtedy, gdy wierzyciel zaskarżył odmowę uznania wierzytelności sprzeciwem do sędziego-komisarza, a następnie zażaleniem do sądu upadłościowego?

b. czy w sytuacji niewniesienia przez wierzyciela sprzeciwu do sędziego-komisarza od odmowy uznania wierzytelności na liście wierzytelności oraz niewniesienia zażalenia do sądu upadłościowego, czyli w sytuacji niewyczerpania tak rozumianego trybu określonego ustawą (art. 145 ust. 1 p.u.n.) sąd, rozpoznając wniosek wierzyciela o podjęcie zawieszono postępowania z udziałem syndyka masy upadłości, powinien odmówić podjęcia zawieszono postępowania, a wierzyciel będzie mógł wystąpić z powództwem przeciwko upadłemu dopiero po zakończeniu postępowania upadłościowego?

Skarżący wniosł również o rozpoznanie przez Sąd II instancji, na podstawie art. 380 k.p.c., postanowienia Sądu Rejonowego z dnia 13 października 2016 r. wydanego w przedmiocie podjęcia zawieszono postępowania, które w ocenie pozwanego wydano z naruszeniem przepisów prawa procesowego.

W odpowiedzi strona powodowa wniosła o oddalenie apelacji w całości, a także zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda zwrotu kosztów procesu w postępowaniu apelacyjnym, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pismem z 6 września 2019 r. pozwany wniosł o zmianę zaskarżonego wyroku w pkt 2 i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, a także zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Sąd Okręgowy przy rozpoznawaniu apelacji uznał, iż ma do czynienia z zagadnieniem prawnym budzącym poważne wątpliwości, a mianowicie: czy dla wyczerpania trybu, o którym mowa w art. 145 ust. 1 ustawy dnia 28 lutego 2003r. Prawo upadłościowe i naprawcze konieczne jest zaskarżenie odmowy uznania wierzytelności sprzeciwem do sędziego – komisarza, a następnie wniesieniem zażalenia do sądu upadłościowego.

Rozstrzygnięcie wyżej wskazanej kwestii ma zasadniczy wpływ na rozpoznanie apelacji, a zatem odpowiedź jest niezbędna do rozstrzygnięcia sprawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 sierpnia 1996 r. III CZP 91/96 OSNC 1997, nr 1, poz. 9; uchwała (7) Sądu Najwyższego z dnia 30 marca 1999 r., III CZP 62/98, OSNC 1999, nr 10, poz. 166) oraz pozwoli ujednolicić orzecznictwo.

W niniejszej sprawie rozstrzygnięcie dotyczyło wierzytelności zgłoszonej uprzednio przez powoda w postępowaniu upadłościowym i nieuwzględnionej przez syndyka na liście wierzytelności. W dniu 22 października 2012r. powód zgłosił wierzytelność, ale nie została ona uznana na liście przez syndyka (k. 134). Z uwagi na toczące się postępowanie upadłościowe pozwanego, postępowanie w niniejszej sprawie było zawieszono od 4 grudnia 2012 r. do 13 października 2016 r., tj. od daty podjęcia postępowania. Postępowanie zostało podjęte, mimo że powód nie wniosł sprzeciwu od decyzji syndyka co do odmowy uznania przedmiotowej należności na liście wierzytelności pozwanego.

Zgodnie z art. 145 ust. 1 p.u.n. postępowanie sądowe lub administracyjne w sprawie wszczętej przeciwko upadłemu przed dniem ogłoszenia upadłości o wierzytelność, która podlega zgłoszeniu do masy upadłości, o ile odrębna ustawa nie stanowi inaczej, może być podjęte przeciwko syndykowi tylko w przypadku, gdy w postępowaniu upadłościowym wierzytelność ta po wyczerpaniu trybu określonego ustawą nie zostanie umieszczona na liście wierzytelności.

Tryb odwołania od listy wierzytelności sporządzonej przez syndyka masy upadłości reguluje m. in. art. 256 Prawa upadłościowego i naprawczego, przewidując, że w terminie dwóch tygodni od dnia obwieszczenia i ogłoszenia w Monitorze Sądowym i Gospodarczym

o przekazaniu listy wierzytelności sędziemu-komisarzowi, każdy wierzyciel umieszczony na liście może złożyć do sędziego-komisarza sprzeciw co do uznania wierzytelności, a co do odmowy uznania - ten, któremu odmówiono uznania zgłoszonej wierzytelności. W myśl zaś art. 259 ust. 2 p.u.n. na postanowienie w przedmiocie sprzeciwu zażalenie przysługuje upadłemu, syndykowi oraz każdemu z wierzycieli.

Na tle tego przepisu można twierdzić, że wyczerpanie trybu,

o którym mowa w treści art. 145 p.u.n. następuje w odniesieniu do sytuacji konkretnego wierzyciela. I tak przykładowo dla wierzyciela, który nie wniósł sprzeciwu od decyzji syndyka ani zażalenia na postanowienie sędziego komisarza, wyczerpanie trybu określonego ustawą następuje z chwilą uprawomocnienia się decyzji syndyka. Dla uznania trybu za „wyczerpany” wierzyciel nie ma zatem obowiązku wniesienia sprzeciwu do sędziego komisarza, a następnie, w razie odmownej decyzji sędziego komisarza, zażalenia na postanowienie Sądu. Jeśli jednak wierzyciel wniesienie już sprzeciw to za wyczerpanie trybu można uznać dopiero jego oddalenie i upływ terminu do wniesienia zażalenia. A jeśli wniesie zażalenie to za wyczerpanie trybu uznać trzeba będzie dopiero postanowienie o oddaleniu zażalenia. Niemniej takie zróżnicowanie wprowadza niepewność co do skutków prawnych oraz otwiera pytanie, czy rzeczywiście taka dyferencjacja przyświecała ustawodawcy przy konstruowaniu art. 145 ustawy?

W judykaturze oraz doktrynie powyższa kwestia nie jest jednolicie wykładana, można bowiem spotkać dwa przeciwne poglądy dotyczące interpretacji zwrotu „po wyczerpaniu trybu określonego ustawą”.

Według jednego poglądu przyjmuje się, że wymóg wyczerpania trybu z art. 145 p.u.n. przed podjęciem zawieszono postępowania oznacza konieczność wyczerpania trybu zaskarżenia listy wierzytelności zgodnie z przepisami art. 255-257 p.u.n.

W orzecnictwie wskazuje się, że zgodnie z brzmieniem art. 145 ust. 1 p.u.n. możliwość podjęcia zawieszono postępowania rozpoznawczego przeciwko syndykowi masy upadłości jest uzależniona od wyczerpania przez wierzyciela trybu dochodzenia wierzytelności w postępowaniu upadłościowym, co oznacza, że gdy wierzytelności nie zostały umieszczone na liście wierzytelności, wyczerpanie trybu określonego ustawą wiązało się z wniesieniem przez wierzyciela sprzeciwu od listy wierzytelności (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 2 lutego 2006 r., II CK 391/05). W wyroku Sądu Najwyższego z dnia 19 kwietnia 2011 r., sygn. akt I PK 188/10, gdzie wskazano, że na gruncie przepisów Prawa upadłościowego i naprawczego wierzyciel powinien nadal domagać się umieszczenia jego wierzytelności na liście wierzytelności poprzez złożenie sprzeciwu do sporządzonej listy

(w przypadku odmowy uznania - sprzeciwu od tej odmowy), a następnie wniesienie zażalenia na postanowienie sędziego-komisarza. Do wyczerpania trybu określonego ustawą uzasadniającego podjęcie postępowania przeciwko syndykowi nie dochodzi w sytuacji,

w której decyzja syndyka uprawomocnia się na skutek jej niezaskarżenia przez wierzyciela.

Stanowisko to znalazło odzwierciedlenie też w innych judykatach. I tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 18 października 2017 r., sygn. akt. I PK 273/16 wskazał, że odmowa syndyka umieszczenia wierzytelności pieniężnej na liście wierzytelności jest odmową jej uznania, ale nie rodzi sama przez się dla wierzyciela uprawnienia do dochodzenia jej zapłaty na gruncie postępowania sądowego. Wskazana tu reguła wyraża jednym zdaniem istotę postępowania upadłościowego, a mianowicie wierzytelności podlegające zaspokojeniu z masy upadłości nie mogą być dochodzone w procesie cywilnym. W takim przypadku wierzytelność może być dochodzona przeciwko upadłemu po umorzeniu lub zakończeniu postępowania upadłościowego (art. 263 ustawy Pu), albo w razie wyczerpania trybu

z art. 145 ust. 1 Prawa upadłościowego (zob. także wyrok Sądu Najwyższego z dnia

16 stycznia 2009 r., III CSK 244/08, LEX nr 523687; A. Tomanek: Stosunki pracy w razie likwidacji i upadłości pracodawcy, Difin, 2012). Brak wyczerpania przez powoda możliwości odwołania się (wniesienia sprzeciwu) od odmowy uznania jego wierzytelności w toku postępowania upadłościowego oznacza, że w tym przypadku nie doszło

do wypełnienia wszystkich ustawowych przesłanek ponownego (bo zawieszono) kontynuowania postępowania sądowego.

W podobnym tonie wypowiedział się także Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 30 marca 2016 r., sygn. akt I GSK 1913/15, gdzie wskazano, iż z przepisu

art. 145 p.u.n. nie wynika że podstawą oceny odnośnie do braku istnienia prawnej przeszkody do prowadzenia postępowania sądownoadministracyjnego jest już samo w sobie nieumieszczenie zgłaszanej wierzytelności na liście wierzytelności. Warunkiem koniecznym tej oceny - aby mogła być uznana za prawidłową - jest bowiem i to niezbędne ustalenie, aby do zaistnienia opisanej sytuacji doszło po wyczerpaniu trybu określonego ustawą, co odnieść należałoby do regulacji zawartej w przepisach art. 256 ust. 1 i art. 259 ust. 2 tej ustawy. Warunek ten, współstanowiąc istotny - z punktu widzenia istoty oraz celów postępowania upadłościowego, a także jego relacji do postępowania sądowego oraz sądownoadministracyjnego, w tym w zakresie odnoszącym się do kwestii potencjalnych kolizji i zbiegów tych postępowań - element budowy przesłanki podjęcia zawieszono postępowania, nie może być więc pomijany w procesie interpretacji oraz stosowania przepisu art. 145 ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r., a tym samym w procesie rekonstrukcji określonej tym przepisem przesłanki podjęcia postępowania sądownoadministracyjnego zawieszono na podstawie art. 124 § 1 pkt 4 p.p.s.a.

Przedstawiona interpretacja znajduje odzwierciedlenie również w doktrynie prawa. Wskazuje się bowiem, że stylizacja komentowanego przepisu art. 145 ust. 1 p.u.n.

(por. zwrot: "po wyczerpaniu trybu określonego ustawą"), stanowiącego odpowiednik

art. 62 ustawy Prawo upadłościowe z 1934 r.) nie pozwala już żywić wątpliwości, że podjęcie postępowania sądowego lub administracyjnego w sprawie o wierzytelność podlegającą zaspokojeniu z masy upadłości możliwe jest dopiero po rozpoznaniu i rozstrzygnięciu (negatywnym) przez sąd upadłościowy zażalenia wierzyciela na postanowienie sędziego-komisarza odmawiające uznania wierzytelności (S. Gurgul (w:) Prawo upadłościowe. Prawo restrukturyzacyjne. Komentarz, red. S. Gurgul; patrz również Prawo upadłościowe i naprawcze. Komentarz, red. A. Jakubecki, F. Zedler, Prawo upadłościowe. Komentarz, R. Adamus).

W judykaturze i doktrynie prezentowany jest jednak także odmienny pogląd na wykładnię art. 145 p.u.n., który zakłada, że dla możliwości podjęcia postępowania przeciwko syndykowi w sprawie o wierzytelność podlegającą zaspokojeniu ze środków masy upadłości, wystarczy nieuznanie wierzytelności, nie jest natomiast wymagane wyczerpanie przez wierzyciela środków w zaskarżenia przysługujących w takim przypadku. Komentarzy różnicują bowiem semantycznie pojęcie wyczerpania trybu ustawowego od wyczerpania środków zaskarżenia. Wyczerpanie trybu przewidzianego ustawą może nastąpić również w ten sposób, że lista wierzytelności uprawomocni się bez sprzeciwu wierzyciela. Z tą bowiem chwilą tryb przewidziany ustawą dla wierzyciela ulega wyczerpaniu i w postępowaniu upadłościowym nie ma on możliwości udowodnienia, że wierzytelność istnieje. Nie jest jednak dopuszczalne podjęcie procesu, gdy wierzyciel w ogóle nie zgłosił wierzytelności – nie może być mowy o wyczerpaniu trybu, który nie został rozpoczęty (tak A. Hrycaj, Podjęcie postępowania cywilnego dotyczącego wierzytelności podlegającej zgłoszeniu do masy upadłości zawieszono wskutek ogłoszenia upadłości pozwanego, MPH 2016, Nr 1) [zob. P.Zimmermann (w:) Prawo upadłościowe. Komentarz. wyd. 6, Warszawa 2020].

Również w orzecznictwie sądów powszechnych wskazuje się, że jeżeli w postępowaniu upadłościowym wierzyciel dokonał zgłoszenia wierzytelności i wierzytelność nie została umieszczona na liście wierzytelności, to postępowanie cywilne powinno zostać z urzędu podjęte wówczas, gdy wierzyciel wniósł sprzeciw, który został oddalony postanowieniem sędziego-komisarza i upłynął termin do wniesienia zażalenia. Sąd Apelacyjny w Białymstoku w wyroku z dnia 7 listopada 2014 r., sygn. akt IACa 729/14, zważył, że dochodzona w niniejszej sprawie wierzytelność, choć została zgłoszona w postępowaniu upadłościowym, to nie uwzględniono jej na liście wierzytelności, a skoro zaskarżenie odmowy uznania tej wierzytelności nie jest możliwe obecnie i nie było możliwe w chwili podjęcia niniejszego postępowania z uwagi na upływ terminu z art. 256 PrUpN, to należy uznać, że został wyczerpany tryb określony tą ustawą. Tym samym zaistniały przewidziane w art. 145 ust. 1 PrUpN podstawy do podjęcia postępowania w sprawie z udziałem syndyka masy upadłości (...) w O. po stronie pozwanej.

Również Sąd Apelacyjny w Rzeszowie w postanowieniu z dnia 20 listopada 2015 r., sygn. akt I ACz 792/15 wywiódł, że podjęcie postępowania sądowego lub administracyjnego w sprawie o wierzytelność podlegającą zaspokojeniu z masy upadłości możliwe jest dopiero po rozpoznaniu i rozstrzygnięciu (negatywnym) przez sąd upadłościowy zażalenia wierzyciela na postanowienie sędziego – komisarza co do nieuwzględnienia sprzeciwu. Wyczerpanie trybu, o którym mowa w art. 145 ust. 1 Prawa upadłościowego i naprawczego, obejmuje wszystkie środki przewidziane w art. 256-259 tej ustawy, czyli nie tylko sprzeciw kierowany do sędziego – komisarza, ale również zażalenie na postanowienie sędziego-komisarza kierowane do sądu upadłościowego.

Powyższe zapatrywanie zostało potwierdzone też w innych orzeczeniach sądów powszechnych, w tym: wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu z dnia 3 lutego 2015 r., sygn. akt I C 1401/14, gdzie wskazano, że pogląd jakoby sformułowanie „po wyczerpaniu trybu określonego ustawą” obligowało powoda do złożenia zażalenia na postanowienie

o odmowie uznania wierzytelności, jest błędny, gdyż prowadzi do wniosków, które nie wynikają bezpośrednio z przepisu, i stanowi nadinterpretację przepisu, który wymaga jedynie zgłoszenia wierzytelności w toku postępowania upadłościowego, a nie zaskarżenia decyzji odmownej, a także wyroku Sądu Rejonowego w Wałbrzychu z dnia 17 marca 2014 r.,

sygn. akt VI GC 43/14, w którym podniesiono, że przez wyczerpanie trybu określonego ustawą należy rozumieć dokonanie zgłoszenia wierzytelności. Nie jest natomiast konieczne wniesienie - w razie odmowy uznania zgłoszonej wierzytelności - sprzeciwu do listy wierzytelności oraz ewentualnego zażalenia.

Sąd Okręgowy przychylił się do stanowiska, iż użyty w art. 145 p.u.n. zwrot

"po wyczerpaniu trybu określonego ustawą" interpretować należy w ten sposób, że postępowanie z powództwa wniesionego przed ogłoszeniem upadłości dłużnika

o wierzytelność podlegającą zgłoszeniu do masy upadłości, zawieszona z powodu ogłoszenia upadłości dłużnika, może zostać podjęte z udziałem syndyka masy upadłości tylko wtedy, gdy zostanie wyczerpany w całości tryb określony tą ustawą, to znaczy przez zaskarżenie odmowy uznania wierzytelności sprzeciwem do sędziego-komisarza, a następnie złożenie zażalenia do sądu upadłościowego. Stworzenie przez ustawodawcę w treści omawianych przepisów Prawa upadłościowego i naprawczego określonej procedury dotyczącej umieszczenia wierzytelności na liście sporządzanej przez syndyka świadczy bowiem

o konieczności wyczerpania tej procedury przez złożenie sprzeciwu, zaś następnie ewentualne wniesienie zażalenia do sądu upadłościowego. Przy tym podkreślić również należy, iż

art. 263 zd. 2 p.u.n. reguluje możliwość dochodzenia wierzytelności, której odmówiono uznania w toku postępowania upadłościowego dopiero po zakończeniu lub umorzeniu postępowania upadłościowego. W niniejszej sprawie wierzytelność powoda nie została uznana na liście przez syndyka, a powód nie wykorzystał żadnych środków odwoławczych określonych w procedurze upadłościowej do ewentualnego wzruszenia decyzji syndyka. Mając na uwadze treść przepisu art. 145 ust. 1 p.u.n. podzielić należy pogląd, że dochodzenie wierzytelności powoda nie może nastąpić w trybie podjęcia zawieszzonego postępowania przeciwko syndykowi. Omawiany przepis precyzyjnie reguluje bowiem sytuację prawną wierzytelności, której odmówiono uznania w toku postępowania upadłościowego, brak jest zatem podstaw umożliwienia jej dochodzenia w innym, równoległym trybie. Jednocześnie zauważyć należy, iż wobec treści danej normy wierzyciel w żaden sposób nie zostaje pozbawiony możliwości ewentualnego dochodzenia roszczenia przed sądem, zmianie ulega jedynie tryb i moment jego dochodzenia (po zakończeniu albo umorzeniu postępowania upadłościowego). W świetle powyższego prawidłowym wydaje się zapatrywanie, iż brak jest przesłanek do stwierdzenia naruszenia art. 45 Konstytucji RP oraz art. 6 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka statuujących prawo do sądu.

Mając jednak na uwadze argumenty przeciwnie, a także wyżej wskazane wątpliwości oraz rozbieżności w orzecznictwie i doktrynie, jak też niezwykle doniosłe znaczenie tego problemu dla praktyki sądowej Sąd Okręgowy orzekł jak na wstępie.

Andrzej Kubica Aneta Łazarska Anna Gałas